

La llum de la fe (XVI): Entre Déu i jo? Litúrgia i sagraments

La centralitat de Jesucrist a la nostra vida adquireix el seu sentit més ple i real en la celebració litúrgica, quan Déu es deixa “fregar” per nosaltres i ens porta l’avui de la seva salvació.

10/02/2020

Els cristians creiem i anunciem
Jesucrist, el Fill de Déu que ha mort i

ressuscitat per tots i cadascun de nosaltres i que s'ha inserit en els esdeveniments del llinatge humà per fer-ne una història de salvació. No podem arribar a Déu Pare si no estem fets germans de Crist per l'aigua i l'Esperit, si no seguim —de cor— els seus gestos i paraules.

Sentint profundament aquesta realitat, Pau VI, en el viatge més llarg del seu pontificat, davant d'una multitud reunida a Manila, pronunciava paraules que commouen, perquè són un elogi encès a Crist que brollava del seu cor: «Jo mai no em cansaria de parlar d'Ell; Ell és el pa i la font d'aigua viva, que satisfà la nostra gana i la nostra set; Ell és el nostre pastor, el nostre exemple, el nostre consol, el nostre germà. Per nosaltres va parlar, va obrar miracles, va instituir el nou regne en què els pobres són benaventurats, en què la pau és el principi de la convivència, en què els

nets de cor i els que ploren són enaltits i consolats, en què els que tenen gana de justícia són sadollats, en què els pecadors poden assolir el perdó, en què tots són germans. Jesucrist! Recordeu-ho: Ell és l'objecte perenne de la nostra predicació; el nostre anhel és que el seu Nom ressoni fins als confins de la terra i pels segles dels segles».[1]

Que el nucli del cristianisme sigui la persona viva de Jesús, el Crucificat-Ressuscitat, ens convida a posar la lògica de la nostra identitat i de la nostra vida en connexió amb Crist que mor i ressuscita, i percebre que tota la nostra existència porta, dia a dia, una empremta pasqual. Per entendre aquesta profunda afirmació cal prestar una atenció especial a la persona de Crist en la seva íntima relació amb el misteri litúrgic.

“Fregar” Crist en la litúrgia

Sant Josepmaria recordava, en certa ocasió, que «un bisbe molt sant, en una de les seves incessants visites a les catequesis de la seva diòcesi, preguntava als nens per què, per estimar Jesucrist, cal rebre'l sovint en la Comunió. Ningú no aconseguia respondre. Finalment, un gitanet brut de sutge i de greixum va contestar: “perquè per estimar-lo, cal fregar-lo!”».[2] Aquest nen va posar en relleu, sense proposar-s'ho, una qüestió central: el frec de Crist, o sigui, on, quan i com el cristià pot tenir la seva experiència personal del Ressuscitat. Perquè per viure com a fills en el Fill, a més de saber conceptualment qui és Jesús, cal “fregar-lo”, és a dir, que hi hagi la possibilitat de tractar-lo d'una manera real. Però, això és viable? Amb quant de realisme?

“Experiència” significa, aquí, conèixer i sentir Crist viu. Doncs bé, a l'Església, tractar aquesta

experiència equival a parlar principalment de la santa litúrgia com a lloc privilegiat on viure aquesta *passió del que és diví*, una cosa que per als cristians no és opcional ni irrellevant, ja que ser contemplatius al mig del món requereix créixer al caliu de la Paraula de Déu i de la litúrgia.

Experimentar l’“avui” de la salvació

Llavors, és possible “fregar” Crist avui, després de la seva ascensió al cel? Per donar resposta a aquesta qüestió ajuda contemplar un passatge del llibre de l’Èxode en què es descriu el desig de Moisès per tenir una experiència més íntima de Déu: «Llavors Moisès va dir: — Deixa’m contemplar, si et plau, la teva glòria El Senyor li va respondre: Jo faré passar davant teu tota la meva bondat (...). No podràs veure la meva cara, perquè el qui em veu no

pot continuar vivint.» Sent Déu infinit, és impossible per a l'home abraçar-ne l'excelsitud; no obstant això, el Senyor afegeix: «quan passarà la meva glòria, t'amagaré en una esquerdada de la roca i et taparé amb la mà fins que jo hagi passat. Després retiraré la meva mà i em podràs veure d'esquena» (Ex 33, 18-23). Participar en les accions sagrades de l'Església es podria comparar amb aquesta esquerdada de la qual es poden contemplar les sagrades espècies, que –sense ser l'esquena de Déu– són el sagrament del seu veritable Cos i de la seva veritable Sang.

Un altre text que recull una experiència significativa és el passatge de la dona amb hemorràgies. Aquella dona toca amb fe l'orla de la capa de Crist i la força del Senyor la cura de la seva prolongada malaltia. Crida l'atenció que la làmina que el *Catecisme de*

l'Església Catòlica escull per iniciar l'exposició sobre la litúrgia i els sacraments sigui la representació més antiga del passatge de la dona amb hemorràgies a les catacumbes de sant Marcel·lí i sant Pere. Per quin motiu es tria aquesta imatge? La raó rau en el fet que els sacraments de l'Església continuen ara l'obra de salvació que Crist va realitzar durant la seva vida terrena. Els sacraments són com *forces que surten* del Cos de Crist per donar-nos la nova vida de Crist.[3] Ho ensenyava sant Ambròs amb termes molt vius i realistes: «Oh, Crist, a qui trobo viu en els teus sacraments».[4] Els termes clau d'aquesta frase són “viu” i “sacraments”. El primer fa referència a la compareixença del Ressuscitat, a la seva presència real; el segon al·ludeix a les celebracions litúrgiques. I Ambròs enllaça les dues realitats amb el verb *trobar*. En les celebracions es produeix la trobada entre Crist i l'Església. Per això, és

possible experimentar, aquí i ara, el mateix poder diví del Fill de Déu, que, transcendint la distància geogràfica i temporal, salva l'home completament quan l'Església celebra la litúrgia de cadascun dels sagraments.

I en els sagraments el que veiem materialment és aigua, pa, vi, oli, la llum, la creu...; observem uns gestos i escoltem unes paraules. Són gestos i paraules que Jesús, quan va prendre la nostra naturalesa —quan es va encarnar—, va assumir per fer-s'hi present a fi de continuar curant, perdonant o ensenyant.[5] És una lògica que costa d'entendre, com li costava a Felip, i per això el Senyor l'ha d'ajudar a comprendre-ho amb una reprensió afectuosa: «Felip, qui m'ha vist a mi ha vist el Pare» (*Jn* 14, 9). I això no és una cosa que Crist decideixi, sinó una cosa que Crist és. Que Ell sigui el gran Sagrament no prové de la seva voluntat, sinó del

seu ésser, de la seva ontologia. Derivadament, l'Església és sacrament de Crist i els sacraments són sacraments de l'Església. S'ha dit pedagògicament —amb les limitacions d'un exemple— que quan es tracta d'agafar un objecte, el *cap* (Crist) envia una ordre al *braç* (l'Església) perquè els *dits* (els sacraments) l'agafin. Són els sacraments, l'organisme sacramental de l'Església.

Un contacte sacramental

La segona pregunta plantejava quin tipus de contacte és el que s'estableix entre Crist i nosaltres. En la fe de l'Església, aquest contacte s'anomena *mistèric* o *sacramental*, la qual cosa vol dir que es produeix mitjançant un règim de signes i símbols.

La comunicació del misteri de Crist a nosaltres es fa a través de mediacions simbòliques, que són els ritus del culte cristià: la celebració

del baptisme, de l'Eucaristia, del matrimoni... Tot té un significat en l'univers simbòlic de la litúrgia, tota ella manifesta la fe. Els sacraments s'anomenen *sacraments de la fe*.

La litúrgia és una membrana subtil que posa en relació el misteri de Déu i el misteri de l'home. Aquesta membrana és una membrana de símbols. L'espai d'una catedral, ermita o oratori; el temps de l'aurora o de l'ocàs, de Nadal o de Quaresma; els textos de la Bíblia i les oracions del Missal; els gestos d'adorar de genolls o de rebre la cendra; la comunitat reunida entorn de l'altar; els cants i les aclamacions, les llums i els colors, les aromes i els sabors..., tots aquests —i molts d'altres— són els símbols cristians en la celebració dels quals reverbera la insondable transcendència de Déu, el poder del seu amor salvífic. Aquests símbols són com fissures a través de les quals l'Etern il·lumina la nostra

quotidianitat fins que ens fa homes i dones dignes de «servir-lo a la seva presència».[6] Per mitjà d'aquests, Déu permet que pregustem la litúrgia del Jerusalem del cel. Participar-hi definitivament serà un dia la consumació definitiva de la nostra vocació baptismal.

La connaturalitat amb els símbols de la litúrgia és patrimoni dels cristians. Així com una mare no avicia el seu fill mitjançant l'ús exclusiu de paraules, sinó per mitjà d'una gamma rica de codis materns de comunicació, també la celebració litúrgica convida el cristià a participar en l'acció sagrada amb totes les possibilitats de la seva sensibilitat, amb l'ànima i amb el cos, amb tots els seus sentits: aclama la Paraula de Déu, venera el santíssim Sagrament, canta els himnes amb què els Àngels lloen Déu, ofereix encens, assaboreix el pa i el vi consagrats, guarda silenci...

D'aquesta manera, els signes del misteri de Crist ens duen com agafats de la mà al misteri de Crist i llavors tot el pes de veritat, que té aquest misteri, el percebem en el que envolta els ritus que el celebren.

I, a més de la connaturalitat, l'estima. Estimem els vels humils rere els quals el Ressuscitat manifesta i oculta la seva presència. En aquest sentit, era sant Agustí qui confessava: «Però jo que no era humil, no tenia a Jesús humil com a Mestre, ni sabia de què podria ser mestra la seva flaqueza».[7]

El realisme sacramental

Al començament ens preguntàvem també: Amb quant de realisme? Hem d'esmentar també el realisme sacramental si volem respondre la pregunta de fins a quin punt aquest frec, aquest contacte amb Crist és veritable. Realisme sacramental vol dir que, en participar en la litúrgia,

reben la realitat divina a través dels signes de l'Església. Els signes i símbols litúrgics estan plens d'aquesta realitat, sobretot en l'Eucaristia. Dir que el contacte entre Crist i l'Església és sacramental no disminueix pas la realitat neta d'aquest contacte.

El substantiu *contacte* és un terme que trobem a les antigues fonts litúrgiques: «Oh, Déu, que en la participació del teu sacrament arribes fins a nosaltres (*contingis*)», és a dir, entres en contacte amb nosaltres, t'apropes fins que ens agafes.[8] Déu contacta amb nosaltres i nosaltres contactem amb Déu per mitjà de la participació en el misteri celebrat. Contactes *físics* amb el Senyor els van tenir sant Tomàs, la dona amb hemorràgies o els leprosos; en nosaltres, aquests contactes són ara *sacramentals*. No es tracta d'imaginar el passat com una cosa que ara és present només per a

la fe dels creients. La litúrgia no diu: *això simbolitza, imagina...*, sinó que afirma: *això és*. No és un mer enunciat, és una notícia! És un esdeveniment real.

Els Pares de l'Església van subratllar aquest realisme del misteri sacramental i ho han mostrat per mitjà d'expressions, com en el cas del Papa sant Lleó Magne, qui, comentant els efectes del baptisme sobre qui el rep, afirma: «el cos del batejat és carn del Crucificat».[9]

Fruit del punyent realisme sacramental, que batega en aquesta expressió, és l'obertura immediata d'un gran horitzó en la comprensió de qui és un cristià: una identitat que inclou dimensions que van des del valor sagrat del seu cos, fins a l'esperança de glòria amb què serà revestit; des de la seva condició de concorporal amb Crist, fins a la santedat de les relacions esposalles (cf. *Ef* 3, 6). Són valors insospitats

que, en brollar de la font inesgotable que ofereix l'Església en els seus sagraments, enalteixen fins a l'extrem la condició humana del batejat.

D'altra banda, en la tensió per narrar el misteri, els llenguatges no s'exclouen, sinó que es complementen mútuament, i per això la litúrgia sap intuir quan és el moment de la paraula, quan el del cant o del silenci, quan és el moment del gest o quan el de l'adoració; però sempre és moment de l'art, ja que, com que Déu és l'eterna Bellesa, el seu esdeveniment sacramental —la litúrgia— es constitueix en art de les arts. En aquesta, la veritat i el bé es mostren envoltats de la bellesa i, per això, el decòrum i el bon gust compareixen sempre perquè són elements estructurants de l'acció sagrada. L'experiència de Déu discorre a través d'aquesta *via pulchritudinis*, que és la celebració,

cadascuna de les quals és un esdeveniment d'alta envergadura estètica.

Per tal que la remissió que fan els ritus al plus de significat sigui notòria, fan falta celebracions que irradiïn veritat i senzillesa, autenticitat i dignitat. La celebració es fa en la solemnitat del que és senzill. Tot el que hi intervé no pot ser prosaïc, ni sumptuós, sinó límpid, noble i de bon gust. Són les qualitats del decòrum amb què l'Esposa dedica el seu humil homenatge a l'Espòs, la seva estima al que celebra: l'amor salvífic desbordant de la santa Trinitat.

Félix María Arocena

[1] Sant Pau VI, *Homilía durante un viaje pastoral a Manila*, 29.XI.1970.

[2] Sant Josepmaria, notes d'una meditació, 12.IV.1937. A: *Creixer para adentro*, p. 50 (AGP, Biblioteca, P12). Aquest prelat era el beat Manuel González, que havia ocupat la seu de Màlaga, i va ser canonitzat l'any 2016.

[3] *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1066.

[4] Sant Ambròs, *Apologia prophetæ David* 1, 2.

[5] Sant Josepmaria recordava l'ensenyament dels Pares quan deien que els sacrament són “empremtes de l'encarnació del Verb” (cf. Sant Josepmaria Escrivá. *Estimar el món apassionadament*).

[6] *Missal Romà*, Pregària Eucarística II.

[7] Sant Agustí, *Confessions*, 7, 18.

[8] Cf. *Sacramentario Veronense* 1256.
El verb llatí *contingo* és un compost
de *tango* (*cum-tango*), que vol dir
“tocar”; *contingere* remet a “con-
tactar”.

[9] Sant Lleó Magne, *Sermo* 70, 4:
“*corpus regenerati fit caro Crucifixi*”.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/entre-deu-i-joliturgia-i-sagraments/](https://opusdei.org/ca-es/article/entre-deu-i-joliturgia-i-sagraments/) (17/03/2026)